

Fjármála- og efnahagsráðuneyti
Lindargötu Arnarhvoli
101 Reykjavík

Reykjavík, 8. október 2020
Tilvísun ÞÍ: 2020092605/0.1

Efni: Umsögn Þjóðskrár Íslands um áform um frumvarp til laga um stafrænt pósthólf.

Þjóðskrá Íslands hefur farið yfir áform um frumvarp til laga um stafrænt pósthólf samráðsgáttar stjórnvalda 24. september 2020 (mál nr. 196/2020).

Með frumvarpinu er áætlað að heimilt verði fyrir stjórnvöld að senda gögn til einstaklinga og lögaðila með rafrænum hætti. Meginmarkmið frumvarpsins er að lagaheimild sé til staðar svo einstaklingar sem hafa íslenska kennitölu og lögaðilar sem skráðir eru í fyrirtækjaskrá eigi sitt pósthólf á Ísland.is.

Þjóðskrá Íslands fagnar þessum áformum stjórnvalda og telur fulla ástæðu til að stjórnvöldum verði heimilað með lögum að senda einstaklingum og lögaðilum gögn með þessum hætti.

Eins og greinir hér að ofan er meginmarkmið fyrirhugaðs frumvarps að einstaklingar sem hafa íslenska kennitölu eigi sitt pósthólf á Ísland.is. Í upphafi er rétt að fara aðeins yfir uppbyggingu kennitölu einstaklinga á Íslandi. Samkvæmt lögum um Þjóðskrá Íslands nr. 70/2018 gefur stofnunin út kennitölur og sér um þjóðskrá og tengdar skrár s.s. horfinskrá og kerfiskennitöluskrá. Samkvæmt lögum um skráningu einstaklinga nr. 140/2019 annast Þjóðskrá Íslands skráningu einstaklinga í þjóðskrá og útgáfu kennitölu til þeirra og gefur út kerfiskennitölu. Það má segja að kennitala einstaklinga sé í tveimur skráum, þjóðskrá og kerfiskennitöluskrá. Í þjóðskrá eru skráðar tiltekna grunnupplýsingar s.s. kennitölur einstaklinga sem eru eða hafa verið skráðir til lögheimilis á Íslandi. Þjóðskrá er grundvöllur ákvarðana um réttindi og skyldur einstaklinga með lögheimili á Íslandi. Kennitala er skilgreind sem einkvæmt auðkennisnúmer fyrir einstaklinga í þjóðskrá. Einstaklingar sem eru felldir brott úr þjóðskrá fara í miðlægt safn upplýsinga sem kallast horfinskrá.

Þeir einstaklingar sem eru skráðir í kerfiskennitöluskrá fá útgefna kerfiskennitölu (áður utangarðskennitala). Um er að ræða einkvæmt auðkenni fyrir einstaklinga, gefið út til notkunar fyrir hið opinbera til auðkenningar í opinberum skráum, sem ekki þurfa eða uppfylla ekki skilyrði til skráningar í þjóðskrá og þar með ekki skilyrði þess að eiga lögheimili hér á landi. Skráning í kerfiskennitöluskrá er almennt eingöngu viðhöfð fyrir

einstaklinga sem dvelja skemur en 3-6 mánuði á Íslandi eða hafa enga viðdvöl á hér á landi. Ef erlendur ríkisborgari hyggst dvelja lengur en 3-6 mánuði á Íslandi og njóta réttinda hér á landi þá ber honum að sækja um lögheimilisskráningu, sbr. ákvæði lögheimilis- og aðseturslaga nr. 80/2018.

Í dag er ekkert sem aðgreinir kennitölur einstaklings í þjóðskrá og einstaklings í kerfiskennitöluskrá. Samkvæmt lögum um skráningu einstaklinga ber að aðgreina kerfiskennitölu með sýnilegum hætti frá kennitölum einstaklinga í þjóðskrá frá janúar 2021.

Til þess að nálgast sitt pósthólf inni á Ísland.is þarf einstaklingurinn að hafa aðgang að Íslykli útgefnum af Þjóðskrá Íslands eða rafrænum skilríkjum. Eins og staðan er í dag hefur einstaklingur á kerfiskennitöluskrá hvorki Íslykil né aðgang að pósthólfi inn á Ísland.is. Æskilegt væri að einstaklingur, hvort sem sé hann sé á þjóðskrá eða á kerfiskennitöluskrá, hafi aðgang að pósthólfi á Ísland.is. Eftir ákveðinn búsetutíma á Íslandi á einstaklingur rétt á, og ber einnig þá skyldu, að skrá sig í þjóðskrá. Það væri hægt að senda viðkomandi sem er á kerfiskennitöluskrá tilkynningu þar að lútandi þegar skilyrðum laga um skráningu í þjóðskrá eru uppfyllt. Hér má einnig minnast á Brexit, þ.e. að breskir ríkisborgarar á kerfiskennitöluskrá skrái sig á þjóðskrá tímanlega.

Rétt er að geta þess að með lögum um lögheimili og aðsetur nr. 80/2018 fékk Þjóðskrá Íslands lagaheimild til þess að senda þinglýstum fasteignareigendum tilkynningu í pósthólf þeirra á Ísland.is þegar einstaklingur/ar fluttu lögheimili sitt í fasteign í þeirra eigu. Þetta fyrirkomulag hefur reynst vel og er í þeim takti að koma tilkynningum til einstaklinga og lögaðila með rafrænum hætti.

Að mati Þjóðskrár Íslands er rétt að tala um kennitölu einstaklinga í þjóðskrá og kennitölutölu einstaklings í kerfiskennitöluskrá í stað þess að tala um íslenska kennitölu. Hugtakið íslensk kennitala gæti valdið ruglingi þar sem kennitala á þjóðskrá og á kerfiskennitöluskrá eru báðar íslenskar. Rétt er að einstaklingar á þjóðskrá og á kerfiskennitöluskrá fái sitt eigið pósthólf á Ísland.is. Með því er hægt að nálgast alla sem eru á þessum skráum með því að senda gögn í pósthólf þeirra.

Þjóðskrá Íslands er tilbúin til að aðstoða ráðuneytið eftir þörfum við gerð frumvarpsins ef eftir því yrði leitað.

F.h. Þjóðskrár Íslands

Indriði Björn Ármannsson
lögfræðingur